

Norsk industris innspill til Energi- og miljøkomiteen om statsbudsjettet 2027

Industrien skal omstille seg, elektrifisere og vokse i Norge. Det krever mer kraft, mer nett og rammevilkår bedriftene kan planlegge etter. Budsjettet har flere gode grep, blant annet 30 millioner kroner til raskere konsesjonsbehandling i NVE og en ordning for forskuttet produksjonsavgift på vindkraft. Samlet sett mangler budsjettet likevel tempoet og ambisjonene situasjonen krever.

Kap. 1820, post 01, Energi dep.

Det er avgjørende at kraftproduksjon og nettkapasitet utvikles i takt med en stadig voksende kraftetterspørsel. Fra 2021 til 2025 ble det kun gitt konsesjon til under 1 TWh ny kraftproduksjon totalt i Norge. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2027 inneholder riktige grep, men de er for små til å endre tempoet. Samtidig øker nettleien for kraftforedlende industri kraftig fra 1. januar 2027, uten at dette er omtalt i budsjettet.

Raskere konsesjonsbehandling i NVE

Regjeringen foreslår 30 millioner kroner til digitalisering, raskere konsesjonsbehandling og flere årsverk i NVE, som kan bidra til fortgang i køen av nett- og kraftsøknader. Norsk Industri støtter dette.

Nasjonale mål for kraft og nett

Budsjettet mangler mål for hvor mye ny kraft og nett som skal bygges. Uten ny vindkraft forsvinner også muligheten til å inngå prosjektspesifikke kraftkontrakter for industrien. Norsk Industri mener Stortinget bør fastsette et nasjonalt mål om minst 30 TWh ny kraftproduksjon innen 2035, koblet til industri-, klima- og beredskapsmålene. Det må også settes mål for nettkapasitet og ledetid i konsesjonsbehandlingen, med årlig rapportering.

Nettilknytning: kø og nytt stort kraftforbruk

Industrien må få forutsigbar tilgang til nett for videreutvikling, omstilling og elektrifisering, også for prosjekter med karbonfangst og -lagring.

Tak på energileddet i nettleien må videreføres

Fra 1. januar 2027 forsvinner taket på kraftprisen i beregningen av energileddet. RME har gitt nettselskapene dispensasjon hvert år siden 2022. Samtidig øker Statnetts fastledd for stort forbruk. Industrien får dermed to økninger i nettleien samme år. Bortfallet rammer prosessindustrien hardest i NO₂, der prisene er høyest. For enkeltbedrifter utgjør det titalls millioner kroner i økte kostnader per år. Energileddet skal gi signal om tap i nettet, men en bedrift med kontinuerlig prosess kan i praksis ikke flytte forbruket sitt. Da blir leddet en ren kostnad.

Reelle eksempler fra industribedrifter:

- INEOS Inovyn med 650 industriarbeidsplasser på Grenland regner med en ekstraregning på rundt 100 millioner kroner innen 2030, og selskapet sier at fortsatt drift på dagens produksjonsnivå ikke kan garanteres.
- Nettleien for kraftkrevende industri i Grenland kan mer enn dobles innen 2027 og tredobles mot 2030.

RME er en uavhengig regulator. Vedtak med så store følger for industriens konkurranseevne bør likevel være kjent for Stortinget. En videreføring av taket på energileddet vil lette belastningen umiddelbart for en industri som er i en krevende situasjon med en eksplosjonsartet utvikling i nettkostnadene kombinert med sterkt økende kraftpriser. Stortinget bør be regjeringen redegjøre for konsekvensene av bortfallet av taket på kraftprisberegningen av energileddet for kraftintensiv industri i hvert prisområde. Norsk Industri mener taket i energileddet må forskriftsfestes.

Kap. 1820, post 62 Energi dep.

Forskuttert produksjonsavgift på vindkraft

Regjeringen foreslår en frivillig ordning der staten forskutterer produksjonsavgift for vindkraft på land til vertskommunene fra byggestart. Forskuddet utgjør 50 prosent av forventet årlig avgift, får en årlig rente på 4 prosent og motregnes mot framtidige avgiftsinntekter. Realiseres ikke prosjektet, må kommunen betale tilbake restbeløpet.

Dette er et skritt i riktig retning, men Norsk Industri er bekymret for at den foreslåtte innretningen ikke vil bidra tilstrekkelig til å styrke insentivene for å få bygd ut vindkraft i Norge. Kommunene får låne penger, med renter, og må betale tilbake hvis utbyggeren trekker seg. Kommunen bærer dermed en finansiell risiko for en beslutning som ligger hos utbyggeren. Norsk Industri frykter at ordningen ikke vil overbevise kommunestyrene i tilstrekkelig grad til å si ja til vindkraftutbygging.

Industrien trenger ny vindkraft for å få tilgang til kraft på langsiktige kontrakter, og da må det komme kraftfulle satsinger på vindkraftutbygging. Kraftpakken regjeringen la fram i august må gi målbare resultater i form av flere vindkraftprosjekter som faktisk blir bygget.

Norsk Industri ber Stortinget:

- Styrke den lokale aksepten ved å gjøre forskuddet på produksjonsavgiften rentefritt, la staten bære risikoen hvis prosjektet ikke realiseres, og sørge for at ordningen får virkning fra 2027.
- Regjeringen bør i tillegg utrede en ordning der naboer til nye vind- og solkraftverk får en årlig andel av inntektene, og utvikle industrivekstavtaler som kobler kraftutbygging til nye arbeidsplasser i vertskommunene.
- Kommunene skal ha mulighet til å samtykke til vindkraftprosjekter i egen kommune, men samtykket bør gis eller nektes først etter at prosjektet er utredet, slik at kommunestyret tar stilling med kunnskap om konsekvenser, fordeler og ulemper for lokalsamfunnet.
- Kommuner som legger til rette for nytt stort kraftforbruk og nye industrietableringer, må også ta ansvar for at det kommer ny kraftproduksjon. De bør planlegge helhetlig for kraftbehov, nettkapasitet og arealer til kraftproduksjon, gjennom kommunale og regionale kraft- og nettplaner.

Kap. 1428, post 50, Klima og miljø dep.

Styrke løsninger for energieffektivitet og fleksibilitet, Enova SF

I tillegg til å forsere utbygging av kraft og nett, så er det viktig å utnytte kraften og nettet på en mest mulig effektiv måte. Norge ligger langt bak når det gjelder å nå målet om å bedre energiintensiteten med 30 % fra 2015 til 2030 og også når det gjelder målet om å redusere strømforbruket i bygg med 10 TWh innen 2030.

Strømnettet dimensjoneres etter maksimal belastning (effekt), ikke etter årlig energiforbruk. Denne maksbelastningen kan reduseres ved at forbruket flyttes i tid, reduseres i korte perioder eller ved at den tilpasses situasjonen i kraftsystemet. Økt forbruksfleksibilitet kan sikres gjennom mer bruk av tilknytning med vilkår, differensierte tariffer og systemtjenester. Store kraftforbrukere bør stimuleres til å bidra med batterier, laststyring og andre fleksibilitetsløsninger som kan frigjøre nettkapasitet, styrke kraftsystemet og redusere behovet for kostbare nettinvesteringer.

Enova er det viktigste virkemiddelet for å stimulere til løsninger som øker energieffektiviteten og styrker forbruksfleksibiliteten. Norsk Industri frykter at det store kuttet til Enova vil redusere Enovas handlingsrom for å støtte disse løsningene

Forbud mot fossile brensler til fyring (ny forskrift, KLD)

Regjeringen innfører et forbud mot å bruke fossil olje og gass til å produsere varme til industriprosesser. Forbudet gjelder bedrifter som ikke er pålagt å betale kvoter gjennom EUs kvotesystem. Norsk Industri er sterkt kritisk til den nye forskriften.

Regjeringen varsler også et forbud mot fossile brensler til indirekte fyring i kvotepliktig industri fra 2033. Norsk Industri mener utslippene fra fyring med fossile brensler i kvotepliktig industri må reguleres av kvotehandelssystemet, ETS.

Kap. 1800, post 60, Energi dep.

Utsira Nord

Regjeringen har i Statsbudsjettet fulgt opp Stortingets vedtak om kvalitetssikring av flytende havvind på Utsira Nord. Norsk Industri mener det har vært gjennomført en omfattende og grundig vurdering som danner et godt grunnlag for videre fremdrift for Utsira Nord. Etterspørselen etter kraft i Norge er stor. Utbygging på Utsira Nord er viktig for å bidra til kraftbalansen, forsyningssikkerhet, styrking av norsk leverandørindustri og til å posisjonere Norge innenfor flytende havvindteknologi.

Med vennlig hilsen

Harald Solberg

Administrerende direktør

Norsk Industri